

Emes: When is it OK to Lie?

1 מדְּבַר שֶׁקֶר תִּרְחַק 1: Distance yourself from falsehood. (Shemos 23:7)

2. Sefer Hachinuch, Mitzvah 74

שורש המצוה ידוע, כי השקר נתעב ונאלח בעיני הכל, אין דבר מאוס ממנו, והמארה והקללות בבית כל אוהביו..... ועל כן הזהירנו התורה להרחיק מן השקר הרבה, כמו שכתוב מדבר שקר תרחק, והנה הזכירה בו לשון ריחוק לרוב מיאוסו מה שלא הזכירה כן בכל שאר האזהרות

The root of this mitzvah is well known: falsehood is abominable and corrupt in the eyes of all. There is nothing more abhorrent than it. Desolation and curse [is found] in the home of those who love falsehood ... For this reason the Torah cautions us to distance ourselves exceedingly from falsehood, as it is written: “Distance yourself from falsehood” (Shemos 23:7). In stating the mitzvah, the Torah uses the word “distance” [as a verb], which it does not do regarding any other mitzvah, to [indicate] the disgusting nature [of falsehood].

3. Shabbos 104a

אמת מאי פעמא שקר מקרבן מיליה אמת מרחקא מיליה שיקרא שכיח קושמא לא שכיח ומיש שיקרא אחדא טרעיה קאי ואמת מלבן לבוניה קושמא קאי שיקרא לא קאי אית בישא ותיחעב אחאיה לוי ביש בי לא חשק שמי יחול עלין תלמוד בבלי עמוד מס 209 הודפס עיי תכנת אוצר החכמה

Why are the letters of Sheker close together, whilst those of ‘Emeth are far apart? Falsehood is frequent, truth is rare. And why does falsehood [stand] on one foot, whilst truth has a brick-like foundation? Truth can stand, and falsehood cannot stand.

אבגדהוזחטיכךלמסננסעפפצקראשת

אבגדהוזחטיכךלמסננסעפפצקראשת

4. 9 Categories of Sheker – Rabbeinu Yonah, Sharei Teshuva 3:178

1. A falsehood that causes a *direct loss* to others
2. A falsehood that causes an *indirect loss* to others
3. A falsehood that causes a loss of expected profit
4. A deliberate inconsequential falsehood
5. Offering a favor with no intent to fulfill it
6. Backing out of a promise to do a favor
7. Pretending to do a favor
8. Accepting praise for qualities one does not have
9. Convenient inconsequential falsehood

4. Bava Metziah 49a

רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן האומר לחבירו מתנה אני גותן לך יכול לחזור בו יכול פשיטא אלא ימותר לחזור בו אמר רב פפא ז"ל מודה רבי יוחנן במתנה מועטת דסמכא דעתיהו הכי נמי מסתברא דאמר רבי אבהו תלמוד בבלי עמוד מס 99הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

Rashi ibid

אמנה: יכול לחזור בו. וקשיא לן יכול פשיטא דהא לא משך ואין כח צב"ד לכופו: אלא. ודאי על כרחך מותר לסזור בו קאמר ואשמעינן דאפילו סמכא אמנה ליכא: מודה ר' יוחנן במתנה מועטת. שאין מותר לסזור משום דסמכא דעתיה דמקבל אדיבוריה וכי אמר מותר לסזור בו במתנה מרובה קאמר דלא סמכא דעתיה דמקבל דלקיימיה לדיבוריה: תלמוד בבלי עמוד מס 99הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

5. Chullin 94a

חַיִּיא מִשְׁמַע תְּנִיא הִיָּה ר' מֵאִיר אֹמֵר *אֵל
יִסְרֵהָב אָדָם לְחַבִּירו לְסַעוֹד אֲצִלו וְיֹדַע בּו
שְׂאִינו סוּעַד וְלֹא יִרְבֵּה לוֹ בְּתַקְרוּבַת וְיֹדַע בּו
שְׂאִינו מִקְבֵּל וְלֹא יִפְתַּח לוֹ חֲבִיּוֹת הַמְּכֹרֹת
לְחַגּוּנֵי אֵא"כ הוֹדִיעָנו יוֹלֵא יֹאמֵר לוֹ סֶךְ שֶׁמֶן
מִפֶּךָ רִיקָן וְאֵם בְּשִׁבִיל כְּבוֹדוֹ מוֹתֵר אִינִי וְהֵא
תְּלִמוּד בְּבַלְי עֲמוּד מִס 189 הוֹדַפְס עֵי תַכְנֵת אוֹצֵר הַחֲכָמָה

6. Kesubos 17a

תנו רבנן: כיצד מרקדין לפני הכלה? בית שמאי אומרים: כלה כמות שהיא, ובית הלל אומרים: כלה נאה וחסודה. אמרו להן ב"ש לב"ה: הרי שהיתה חגיגתה או סומא, אומר' לה, כלה נאה וחסודה? והתורה אמרה: מדבר שקר תרחק! אמרו להם ב"ה לב"ש: לדבריכם, מי שלקח מקח רע מן השוק, ישבחנו בעיניו או יגננו בעיניו? הוי אומר: ישבחנו בעיניו.

The Rabbis taught in a Baraita: “How do we dance before the bride? [How do we praise the bride to the groom?].

Beit Shammai says, “[We praise and describe] the bride as she is.” But Beit Hillel says, “[In all cases we give praise and say] that the bride is pleasant and kind.”

Beit Shammai said to Beit Hillel, “Now, if she were lame or blind do we say about her that she is a beautiful and charming bride? But the Torah has said: ‘Distance yourself from falsehood!’”

Beit Hillel said to Beit Shammai, “According to your view, if someone made a bad purchase in the market [and he asked your opinion on the purchase, and he had no way of returning the item] should one praise it in the purchaser’s eyes or denigrate it? Of course you would say that one should praise it in his eyes. [We should therefore praise even a homely bride].”

8. Bereishis 18

9 And they said unto him: 'Where is Sarah thy wife?' And he said: 'Behold, in the tent.'
ט וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו, אַיֵּה שָׂרָה אִשְׁתְּךָ ;
וַיֹּאמֶר, הִנֵּה בְּאֵהָל.

- י וַיֹּאמֶר, שׁוּב אָשׁוּב אֵלֶיךָ כְּעַת חַיָּה, וְהָיָה-בֶן, לְשָׂרָה אֲשֶׁתְּךָ; וְשָׂרָה שָׁמְעַת פֶּתַח הָאֹהֶל, וְהוּא אַחֲרָיו.
- 10 And He said: 'I will certainly return unto thee when the season cometh round; and, lo, Sarah thy wife shall have a son.' And Sarah heard in the tent door, which was behind him.--
- יא וְאַבְרָהָם וְשָׂרָה זָקְנִים, בָּאִים בְּיָמִים; חֲדַל לֵהיוֹת לְשָׂרָה, אַרְח כְּנָשִׁים.
- 11 Now Abraham and Sarah were old, and well stricken in age; it had ceased to be with Sarah after the manner of women.--
- יב וַתִּצְחַק שָׂרָה, בְּקִרְבָּהּ לֵאמֹר: אַחֲרַי בְּלִתִּי הֲיִתֶה-לִּי עֲדָנָה, וְאֲדַנִּי זָקֵן.
- 12 And Sarah laughed within herself, saying: 'After I am waxed old shall I have pleasure, my lord being old also?'
- יג וַיֹּאמֶר יְהוָה, אֶל-אַבְרָהָם: לְמָה זֶה צָחֲקָה שָׂרָה לְאֹמֶר, הֲאִי אֲמַנָּם אֶלְד--וְאֲנִי זָקֵנָתִי.
- 13 And the LORD said unto Abraham: 'Wherefore did Sarah laugh, saying: Shall I of a surety bear a child, who am old?'
- יד הֲיִפְלֵא מִיְהוָה, דָּבָר; לְמוֹעֵד אָשׁוּב אֵלֶיךָ, כְּעַת חַיָּה--וְלִשְׂרָה בֶן.
- 14 Is any thing too hard for the LORD. At the set time I will return unto thee, when the season cometh round, and Sarah shall have a son.'
- טו וַתִּכְחַשׁ שָׂרָה לֵאמֹר לֹא צָחֲקָתִי, כִּי יֵרָאָה; וַיֹּאמֶר לֹא, כִּי צָחֲקָתְךָ.
- 15 Then Sarah denied, saying: 'I laughed not'; for she was afraid. And He said: 'Nay; but thou didst laugh.'

9. Yevamos 65a

דבי רבי ישמעאל תנא: גדול השלום, שאף הקדוש ברוך הוא שינה בו, דמעיקרא כתיב: ואדוני זקן, ולבסוף כתיב: ואני זקנתי.

10. Bava Metzia 23a

דאמר רב יהודה אמר שמואל: בהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו: במסכת, ובפוריא, ובאושפיזא.

Rav Yehudah said in the name of Shmuel, "In only these three matters is it the practice of the Rabbis to deviate in their speech [from the truth: in regard to knowledge of] a tractate, [matters of] the bed, and hospitality."

11. Nedarim 27a

<p>One may declare a vow to murderers and to plunderers and to [self-appointed] tax collectors, [to support his claim] that it [the produce they seek to seize from him] is <i>terumah</i> [and hence forbidden to a non-Kohen], even though [in truth] it is not <i>terumah</i>, [or] that [the properties they seek to seize] belong to the king, even though they do not [in fact] belong to the king.</p>	<p>נודרין להרגין ולהרמין ולמוכסין, שהיא תרומה - אע"פ שאינו תרומה, שהן של בית המלך - אע"פ שאינן של בית המלך.</p>
---	---